

حجت الاسلام محمدعلی آل هاشم، امام جمعه تبریز

تبریز؛ پرچمدار مبارزه با استبداد داخلی، سلط خارجی و التقاط فکری

آزادی و آزادگی کف زند و فتح الفتوح شان را
چشون گرفتند. بر کسی پوشیده نیست که
بیرق گردان این وقایع، قوئسول بریتانیا در طهران
بود و دیری نپایید که قوئسول روس نیز در تبریز
پیکر هشت مجاهد را در عاشورای ۱۳۲۰ قمری
به دار آویخت که دو تن از ایشان در کسوت
روحانیت بودند و سر به دار شدند تا ایران و
ایرانی تبعه بیگانه نباشد. سلام و درود خدا بر
شهیدان راه دیانت و آزادی و آزادگی.

اما از حق نباید گذشت که تبریز و آذربایجان
را باید هم پیش‌تاز انقلاب مشروطه و هم منتقد
جدی مشروطه غیر مشروعه دانست. کیست
که نام ستارخان سردار ملی و باقرخان سالار
ملی را بشنود و مجاهدت تبریزی‌ها برای
انقلاب مشروطه را به یاد نیاورد. مگر می‌شود
سخن از مشروطه راند و نقش مساجد تبریز
را در روش‌نگری علیه استبداد نادیده گرفت؟

آذربایجان، نه تنها در مشروطه که در تمامی

مواقف پیش و پس از آن نیز پرچمدار مبارزه
با استبداد داخلی و سلط خارجی و التقاط

فکری بوده و هست. تبریزی و آذربایجانی

همواره در این سه جبهه به صورت همزمان

جنگیده است.

از بانیان واعزه، اعضای محترم ستداد برگزاری

همایش بین‌المللی تبریز و انقلاب مشروطه

نهایت سپاس و قدردانی را دارم و اجر جزيل برای

ایشان در این حرکت ارزشمند و مهم علمی و

فرهنگی خواهانم.

انقلاب مشروطه، انقلاب بزرگ مشروعه ملت
ایران بود؛ علیه استبداد و نقطه تمیز حریت و
عدالت‌خواهی از دین تحت قیومیت قبله عالم
و رهبران و پیش‌تازان این انقلاب بزرگ فکری،
دینی، سیاسی و الهی، علماء و فقهای شیعه
بودند که طبیعت استبداد را به نیکی شناخته
و برای تنبیه امت و تنزیه ملت دست به قلم
بردند. انقلابی بزرگ که نقطه آغازش حکم
تبنیکوی میرزا شیرازی بزرگ بود و شهیدانی
چون شیخ فضل... نوری و شهید میرزا علی
ثقة‌الاسلام تبریزی و شهید آقا شیخ سلیمان از
روحانیون برجسته تبریز و طهران و اصفهان چه
در آغاز این قیام، چه در قوام و نضج حرکت و
چه در تبیین احتراف‌ها و دفاع از کیان شریعت
و وطن سر به دار شدند تا ایران و ایرانی سر
سپرده احدی از اجات نباشد.

انقلاب مشروطه، نقطه آغاز رهایی ملت ایران
از استبداد بود، اما نقطه پایان آن نبود. انقلاب
بزرگی که بافتوایی تابناک آغاز شد، چرا به
پیراهه رفت؟ چرا روزهای سرد و تاخ استبداد
صغیر به روزهای تبره استبداد کبیر رضاخانی
انجامید و ثمره آن همه مجاهدت و پایمردی
کجا رفت؟ راز ظهور رضاخان میرینج در کسوت
پادشاه و اشغال ایران در شهریور ۱۳۲۰ و پیامدهای
بعدی آن، نظیر کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۲۲ را باید
از چوبه داری پرسید که پیکر فقیه مجاهد و
نستوهی چون شیخ فضل... نوری از آن بالا
کشیده شد و فرنگی مایان بر پای پیکر آن شهید

انقلاب مشروطه، نقطه آغاز رهایی
ملت ایران از استبداد بود، اما نقطه
پایان آن نبود. انقلاب بزرگی که
بافتوایی تابناک آغاز شد، چرا بد
پیراهه رفت؟ چرا روزهای سرد و
تلخ استبداد صغیر به روزهای تیره
استبداد کبیر رضاخانی انجامید و
ثمره آن همه مجاهدت و پایمردی
کجا رفت؟ راز ظهور رضاخان
میرینج در کسوت پادشاه و اشغال
ایران در شهریور ۱۳۲۰ و پیامدهای
بعدی آن، نظیر کودتای ۲۸ مرداد
۱۳۲۲ را باید از چوبه داری پرسید
که پیکر فقیه مجاهد و نستوهی
چون شیخ فضل... نوری از آن بالا
کشیده شد